

Memoria
Vincenzo
Vincenzo

CORNEL PANĂ

Tatăl meu, Aurelian Pană, trimis la moarte pentru că a adus soia în România

AURELIAN P. PANĂ

Am în fața mea decizia penală nr. 123 din 19 ianuarie 1949 prin care Curtea București, secția a IV-a penală (compusă din I.V. Constantinescu și Constantin Găman, consilieri, Constantin Petre, Dumitru Dinu și Gavrilă Hotăranu, asesori populari), îl condamnă pe tatăl meu, Aurelian Pană, în vârstă atunci de 68 de ani, fost ministru al Agriculturii în Guvernul Antonescu, la 10 ani închisoare pentru crima zisă „de război”, precum și pentru crima „contra păcii”. Și care au fost aceste crime? De fapt, una singură: *aducerea plantei soia din Germania și aclimatizarea ei în România*. Această „crimă” constituie de fapt miezul rechizitoriului procurorului, pe numele său Costache Bâlcu.

În imposibilitate să redau acum întregul rechizitoriu, în care tatăl meu, un simplu tehnician, mai exact agricultor, în Guvernul Antonescu, e amestecat cu alți miniștri antonescieni, care au avut puncte de comandă mult mai importante ca el, locuri din care s-ar fi putut comite cu adevărat crime de război sau crime contra păcii, voi spune că, după o prolixă și încălțită introducere, în care e incriminat guvernul antonescian în bloc și se vorbește la modul general despre războiul nostru din Est, „Curtea”, ajungând la formularea acuzațiilor aduse tatălui meu, spune (redau exact partea care îl privește, rostită în ședința publică din 19 ianuarie 1949):

Având în vedere că acuzatului, fiind total atașat regimului antonescian, i s-a încredințat funcțiunea de Ministru în repetate rânduri după necesitățile dictate de împrejurări.

*Că astfel fiind, Aurelian Pană a fost **Ministru Subsecretar de Stat la Agricultură** de la data de **20 ianuarie 1941**, pentru a i se da delegație de Ministru la același departament de la data de **14 august 1942 până la 3 iulie 1943**.*

*Că în aceste calități, acuzatul a luat parte la un număr de **59 ședințe ale Consiliului de Miniștri** și **43 ședințe ale Consiliului Economic**, determinând astfel cu personalitatea sa, în bună măsură, **întreaga activitate a guvernării Antonesciene**.*

Că este așa, o atestă însuși Mihai Antonescu, în ședința Consiliului de Miniștri din 12 septembrie 1941, cu ocazia plecării acuzatului la Berlin, adresându-i-se „în orice caz Dvs., dle Pană,

- născut la 20.IX.1880 în com. Marsilieni, jud. Ialomița, din părinți agricultori și proprietari de pământ, originari din com. Satulung (Săcele), jud. Brașov;

- urmează Gimnaziul „I. C. Massim” din Brăila, fiind premiant în fiecare an, și își ia bacalaureatul în 1898;

- își face studiile superioare la Facultatea de științe din Paris (la Sorbona), de unde se întoarce cu 3 licențe: în botanică (oct. 1900), zoologie (iulie 1901) și geologie (iulie 1904); iar la 20 martie 1905 devine membru activ al Societății de științe din București;

- în 1913 ia parte la Campania din Bulgaria, ca sublocotenent, iar ulterior participă și la primul război mondial (1916-18), ajungând la gradul de căpitan (rezervă) în Reg. 3 Artilerie, luptând la Mărășești;

- în mai 1935 este ales președinte al Institutului Național de Export, iar în decembrie 1938 este delegat de Ministerul Agriculturii și Domeniilor pe lângă Direcția Porturilor în vederea construirii unor silozuri;

- din aprilie 1939 este membru în Consiliul Permanent al Agriculturii; tot în 1939 este ales membru al Institutului de Științe Sociale al României, al cărui președinte era prof. Dimitrie Gusti, la Secția Agrară și a Cooperatiei;

- a fost președinte al Academiei de Agricultură și președintele Sindicatului Agricol Ialomița;

- în 1934 întreprinde o călătorie de documentare în SUA, pentru a studia îndeosebi cultura porumbului, aducând soiuri pe care le cultivă cu succes în Bărăgan și Balta Ialomiței; a fost cel care a folosit primele combine în România;

- a donat o clădire pentru școala din com. Frățilești, jud. Ialomița, echipând-o cu tot ce era necesar unei școli; totodată, îi trimitea, cu o căruță, la școala din Siniși, pe copiii salariaților săi;

- a făcut numeroase donații Mănăstirii Cheia, jud. Prahova, de la poalele Ciucașului;

- de-a lungul anilor a publicat

sunteți colegul nostru, asistați la discuțiile de colaborare economică germano-română. Discuțiile acestea vă sunt foarte utile pentru ca, mergând acolo, să arătați punctul nostru de vedere - vrem să așezăm România pe bază agricolă, vrem să ne creem o industrie complementară a structurii noastre agricole și care să corespundă și cu sensul natural pe care-l dăm economiei noastre. Pentru acestea avem nevoie de Germania”.

Că punctul de vedere al lui Mihai Antonescu în ceea ce privește economia agrară a țării noastre era și punctul de vedere al lui Aurelian Pană, iar punctul de vedere al acestuia era acel al hitleriștilor, rezultă din conferința ținută la radio la 17 septembrie 1941, „despre agricultură” și din broșurile pe care acuzatul le-a intitulat „sporirea producției agricole” și „agricultura românească în noul Stat European” - și au demonstrat-o faptele, din care s-a putut vedea că „sensul natural pe care trebuia să-l dea economiei noastre” era acela de a subordona agricultura Țării Românești necesităților Germaniei hitleriste.

Că numai așa s-a ajuns să cultivăm „soia”, un produs neutilizat de poporul nostru și neutilizabil în industria noastră, punându-se astfel complet la dispoziția Germaniei din acea vreme și la bunăvoința acesteia de a cumpăra, sau nu, un produs cu care nu aveam ce face.

Că această împrejurare, punând pe acuzat în oarecare încurcătură cu producătorii de „soia”, l-a determinat să-l trimeată pe profesorul Dobrescu în Germania pentru a studia posibilitățile de alimentație cu această plantă, așa după cum a arătat-o în fața instanței martorul Petre Morcovescu.

Că România a cultivat în acea vreme „soia” este un fapt notoriu, recunoscut și de către acuzat, după cum de asemenea notoriu este că populația noastră nu s-a hrănit niciodată și nici nu a întrebuințat „soia” la altceva, cu tot studiul care l-a făcut profesorul Dobrescu în Germania hitleristă.

Că Aurelian Pană nu a fost numai un tehnician în guvern, cum încearcă să se apere, ci a fost și un pion de sprijin al acestuia în ceea ce privește acțiunile politice și militare, cât și cele economice, ne-o spune chiar acuzatul în ședința Consiliului Economic din 22 mai 1941, adăugând, în momentul când acuzatul Iosef Iacobici spunea: „noi pe plan politic și militar mergem convergent cu Germania, și atunci nu poate să-mi intre în cap ideea ca să mergem pe plan industrial și economic divergent” - cuvintele „toată lumea este de acord.”

Având în vedere că acuzatul, pe lângă contribuția ce a avut-o la aservirea vieții economice către Germania hitleristă și la precizarea planului de agresiune, așa cum a arătat-o la 22 mai 1941, a susținut și continuarea războiului contra Uniunii Sovietice, fiind unul dintre ministrii care au aprobat bugetul fărăi pe anul 1942/1943, buget care după cum se constată din stenograma Consiliului de Miniștri din 31 martie 1943, a afectat un important capitol pentru finanțarea continuării războiului.

Că așa fiind, pentru faptele mai sus arătate, acuzatul încadrându-se în disp. art. 3 lit. a. și c. din decretul nr. 207/948,

se face pasibil și de pedeapsa prevăzută de art. 4 din același decret.

Aici se opresc considerațiile Curții asupra persoanei tatălui meu. După care urmează decizia: 1. „10 ani închisoare corecțională”; 2. „degradare civică pe timp de 10 ani”; 3. „confiscarea averii”.

Tatăl meu a luat drumul pușcării comuniste și n-a mai revenit niciodată acasă fiindcă a murit în închisoarea Gherla la data de 4 mai 1951, batjocorit de studenții aflați în „reeducare” sub conducerea lui Turcanu și a acoliților săi și de gardienii de acolo, murind în chinuri greu de descris. Ca un amănunt macabru, transmis mie de unul care a asistat la scena punerii sale între patru scânduri, ca să fie aruncat în groapa comună a cimitirului din Gherla, am aflat că, pentru a putea fi pus în acel zis sicriu, care s-a dovedit mult prea mic față de statura înaltă a tatălui meu, a trebuit să i se taie picioarele. Nici până astăzi nu-i știu mormântul.

Aducând în fața cititorului acest caz, n-o fac numai pentru rememorarea lui, ci mai ales pentru a se putea vedea cum pe un bun român care a făcut ceva pentru țara sa comunistii l-au răsplătit luându-i viața. Știu foarte bine toți astăzi ce înseamnă cultura plantei soia într-o agricultură modernă. Numai că, fără să-i dea acestei plante destinația cuvenită, comuniștii ne-au batjocorit pe toți, inventând acel „salam cu soia”, pe care-l blestemam cu toții și care va rămâne în istoria țării noastre ca o emblemă a regimului comunist. Pentru acest lucru însă, tatăl meu nu poate fi culpabilizat și nici memoria lui umbrită. E foarte adevărat că el a avut pământuri întinse, atingând 6000 de hectare. El însă a rămas țaran întreaga lui viață. Ca să exemplific, voi apela acum chiar la presa comunistă, emisiunea de la Radio România din 31 octombrie 1945, orele 21, care, prin vocea reporterului care vorbește de înșământările de toamnă, spune (citez întregul comunicat):

Si moșierii au plecat. Si Cantacuzinii și Cretuleștii, și alții. Între cele 50 hectare cu conac care revendicau munca și prezența, foștii stăpâniitori de pământ au preferat Capșa și promenada. Unui singur moșier i-au recunoscut țăranii dreptul de a avea pământ. Aceasta nu numai cât prevede legea, nu numai 50 hectare, ci 150 din cele 6000 cât avea întinderea de pământ a lui Aurelian Pană. Am întrebat pe Trandafir Cioară, țăran fără pământ, un membru al Comitetului de Expropriere. „De ce ați lăsat trădătorului de țară Aurelian Pană 150 hectare?” Și ne-a răspuns: „O fi el trădător de țară, dar el și fiii lui au ostenit pe acest pământ. Feciorii lui au învățat plugăritul în America. Ei știu a munci pământul mai bine decât noi. De aceea, cu toții, am hotărât să le rămână 150 hectare drept fermă model”.

Las cititorului să judece dacă tatăl meu a meritat vreo clipă apelativul „trădător de țară”. Și dacă el ar putea fi numit astfel, cum ar putea fi numiți toți miniștrii comunisti care de-a lungul atâtor decenii s-au ocupat cu agricultura românească, aruncând milioane de țărani în sărăcia colhoznică, și lăsându-ne azi în ruina pe care o vedem toți?

studiul de geofizică „Valea Călmățuiului”, studiul asupra „Câmpiei României” și lucrarea „Agricultura în Statele Unite ale Americii”;

- pentru meritele sale a primit numeroase ordine și decorații: „Medalia jubiliară Carol I (1906), „Crucea comemorativă a războiului 1916-1919, cu baretele Dobrogea-București-Mărășești” (1918), „Răsplata muncii pentru învățământ” clasa I (1923), „Răsplata muncii pentru construcții școlare” clasa I (1925), conferită de Regele Ferdinand, „Meritul agricol” în grad de comandor (1932), „Coroana României” în grad de mare ofițer;

- în ianuarie 1941 este numit ministru subsecretar de stat la Ministerul Agriculturii și Domeniilor, iar între 19 martie și 14 august 1942 ministru cu delegație;

- între 14 august 1942 și 3 iulie 1943 a fost ministru al Agriculturii și Domeniilor; pentru aceste activități nu a încasat salariu, sumele respective fiind folosite pentru ajutoare acordate funcționarilor ministerului;

- după instalarea regimului comunist, a fost arestat și judecat într-un lot de „criminali de război”, condamnat la 10 ani închisoare, 10 ani degradare civică și confiscarea averii (ian. 1949), copătul de acuzare fiind „introducerea și încurajarea cultivării unei plante necunoscute și inutile țării noastre: soia”;

- a fost deținut la închisoarea Gherla unde a fost supus la mari torturi și umilințe de studenții „recrutați” veniți de la Pitești și de către conducerea închisorii;

- a murit în chinuri, la 4 mai 1951, fără să i se poată îndeplini ultima dorință: de a fi incinerat, iar cenușa amestecată cu pământul Bărăganului, și pe acel loc să se semene grâu;

- la 24 aprilie 1952, soția sa Eufrosina Pană și fiul său Aurel au fost arestați - și fără a fi judecați și condamnați - au fost deținuți „administrativ” timp de 2 ani; soția la închisoarea Dumbrăveni, iar fiul la Onești.